

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ

የቅርስ ጥናትና ጥበቃ ባለስልጣን

የ2009 በጀት ዓመት ሂሳብ አዲት ሪፖርት

የቅርስ ጥናትና ጥበቃ ባለስልጣን የተመደበለትን የመደበኛና ካፒታል በጀት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግስት የሂሳብ አያያዝ ስርዓት መሰረት መያዙንና የመንግስት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ የ2009 በጀት ዓመት ሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን አዲት አድርገናል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የቅርስ ጥናትና ጥበቃ ባለስልጣን ስራ አመራር ሲሆን የሂሳብ ሪፖርቶችን አዲት በማድረግ ሙያዊ አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤት ኃላፊነት ነው ፡፡

አዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2008 ለመ/ቤታችን በተሰጠው ስልጣን ሲሆን ዓለም አቀፍ የአዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግ ነው፡፡ እነዚህን የአዲት ደረጃዎች መከተል አዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ መግለጫዎች ላይ አጥጋቢ የሆነ የአዲት አስተያየት ለመስጠት ያስችለናል፡፡

አዲታችን፡-

- በሂሳብ መግለጫዎች ላይ የሰፈሩትን አሀዞችና መግለጫዎችን የሚደግፉ ማስረጃዎችን በናሙና አዲት ማከናወንን፤
- የሥራ አመራሩ የሂሳብ መግለጫዎችን ሲያዘጋጅ ያደረገውን ጉልህ ግምቶች እና ውሳኔዎችን መመዘንን፤
- የሂሳብ አያያዝ ፖሊሲዎች ከዓመት ዓመት ሳይቀያየሩ በሥራ ላይ መዋላቸውን እና በበቂ ሁኔታ መገለጻቸውን ማመዘዝንን ያጠቃልላል፡፡

የሂሳብ መግለጫዎች ጉልህ ከሆኑ ስህተቶች የፀዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃና አጥጋቢ ማረጋገጫ የሚሰጥ መረጃና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውናል።

ከዚህም በተጨማሪ አዲቱ የተዘጋጁት የሂሳብ መግለጫዎች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦች እና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑንና በናሙና አዲት ማከናወንን ይይዛል።

ለአዲቱ ሥራ መሠረት የሆኑት የቅርስ ጥናትና ጥበቃ ባለስልጣን ያቀረባቸው የሂሳብ መግለጫዎች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በባለሥልጣን ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው።

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው።

የሚከተሉት የአዲት ተደራጊው መ/ቤት የሂሳብ መግለጫዎች ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል።

- የገቢ/የዕርዳታ/የብድር ሂሳብ ሪፖርት፤
- የወጪ ሂሳብ ሪፖርት፤
- የዝውውር ሂሳቦች ሪፖርት፤
- የተሰብሳቢ ሂሳቦች ሪፖርት፤
- የተከፋይ ሂሳቦች ሪፖርት፤
- የሂሳብ ማመዛዘኛ፤

ለኦዲት አስተያየቱ መሰረት የሆኑት ጉዳዮች

የቅርስ ጥናትና ጥበቃ ባለስልጣን የሂሳብ መግለጫዎች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፤ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት እና በመንግሥት ሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት የተዘጋጁ እና የተሰበሰበው ገቢ፤ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፤ ደንብና መመሪያን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ፡-

1. የገቢ ሂሳብ

በገቢ የሂሳብ ሪፖርት ውስጥ ያልተካተተ

የፌዴራል መንግስት መስሪያ ቤቶች የሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 5/2003 ክፍል 2 አንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ 6(ሐ) እና አንቀጽ 8 ንዑስ አንቀጽ 8(ሠ) በፋይናንስ ምንጮች የተመዘገቡ ሂሳቦች ሚዛን ተወስዶ ወርሀዊ ዓመታዊ ሪፖርቶች ማዘጋጀት እና የተዘጋጀው የሂሳብ ሪፖርት ለገ/ኢ/ት/ሚ/ር መቅረብ እንዳለበት ያዛል፡፡ ይሁን እንጂ በበጀት ዓመቱ የተሰበሰበው ገቢ በትክክል ተመዝግቦና በሂሳብ ሪፖርት ተካቶ ለገ/ኢ/ት/ሚ/ር መቅረቡን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ፤

- ከውጭ ሀገር የሚመጡ ተመራማሪዎች ለምርምር ከሚከፈላቸው ሂሳብ ለባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ገቢ ያደረጉት ሂሳብ ብር 6,718,714.45፤
- ለጥናትና ምርምር የማመልከቻ ፎርም ብር 148,816.31፤

በጠቅላላ ብር 6,867,530.76 ብሄራዊ ባንክ በሚገኘው የባንክ ሂሳብ ቁጥር 0100181040093 ገቢ የተደረገ ቢሆንም እስከ ጥር 25, 2009 ሂሳቡ የተሰበሰበው ባለሥልጣኑ ባሳተመው ደረሰኝ ሲሆን የገቢ መሰብሰቢያ ደረሰኙ እንዲታተም ከሚመለከተው አካል የተፈቀደበት ደብዳቤ ያልቀረበ እንዲሁም በሂሳብ እንቅስቃሴ መዝገብ ላይ ያልተመዘገበ እና ባለስልጣን መስሪያ ቤቱ በሚያቀርበው የገቢ ሂሳብ ሪፖርት ያልተካተተ መሆኑ ታውቋል፡፡

2. የወጪ ሂሳብ

2.1. የዋጋ ማወዳደሪያ ሳይሰበሰብ የተፈፀመ ግዥ

የፌዴራል መንግስት ግዥ አፈፃፀም መመሪያ ሰኔ 2/2002 ክፍል 4 አንቀጽ 24.3 የመንግስት መ/ቤቶች በዋጋ ማቅረቢያ ዘዴ ግዥ ሲፈጽሙ አቅራቢዎች ዝርዝር ውስጥ ከተመዘገቡ መካከል ቢያንስ ከሦስቱ የዋጋ ማቅረቢያ በመጠየቅ ዋጋቸው ተወዳድሮ አነስተኛ ዋጋ ያቀረበው ተመርጦ በበላይ ኃላፊ ወይም እርሱ በሚወክላቸው ሰዎች እንዲፀድቅ በማድረግ ግዥ ማከናወን እንደሚችሉ ይገልጻል፡፡ ይሁን እንጂ በተለያዩ 9

የወጪ ሻውቸሮች ለመድረክ አስተዋዋቂ፣ ለመስተንግዶ እና ለአዳራሽ ኪራይ የዋጋ ማቅረቢያ/ፕሮፎርማ/ ሳይሰበሰብ እና ውድድር ሳይደረግ ብር 881,282.14 የሚያወጣ የአገልግሎት ግዥ ተፈጽሞ ተገኝቷል፡፡

2.2. ማስረጃ ሳይቀርብለት በወጪ የተመዘገበ ሂሳብ

የፌዴራል መንግስት የገንዘብ ክፍያ መመሪያ ቁጥር 4/2003 ዓ.ም ክፍል 2 አንቀጽ 9 ተራ ቁጥር 2 አገልግሎቱ በተፈለገው ስፔስፊኬሽን መሠረት መቅረቡ ወይም አገልግሎቱ መሰጠቱ ሲረጋገጥ እና የፌዴራል መንግስት መ/ቤቶች የሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 5/2003 ክፍል ሁለት አንቀጽ 8 ተቁ 2/ለ መሰረት ወጪ ከመደረጉ በፊት ስለወጪው የተሟላ ማስረጃ መቅረብ እና ስልጣን ባለው አካል መፈቀድ እንዳለበት ተጠቅሷል፡፡ ሆኖም በ2009 በጀት ዓመት በተለያዩ ክልሎች ዞንና ወረዳዎች ለሚገኙ ጥንታዊ ቅርሶች ጥገናና እድሳት ጥበቃና እንክብካቤ አገልግሎት በባንክ የተላለፈ በድምሩ ብር 22,855,986.00 በቀጥታ በወጪ ተመዝግቦ ሪፖርት የተደረገ መሆኑ ታውቋል፡፡ ይሁን እንጂ በአዲት እንደተረጋገጠው፡-

- በጀቱ ከመላኩ በፊት ጥገናና እድሳት የሚደረግለት ቅርስ ስምና የሚገኝበት ቦታ፣ የሚከናወነው ስራ፣ የሚያስፈልገው የገንዘብ መጠን፣ ስራውን በበላይነት የሚመራውና የሚቆጣጠረው የመንግስት አካል ወይም መ/ቤት እና ስራውን የሚያሰሩት ሰዎች ስም ወዘተ በዝርዝር የሚገልጽ የፕሮጀክት ፕሮፖዛል ገንዘቡ በሚላክለት አካል እየተዘጋጀ ለባለሥልጣኑ የበላይ ኃላፊዎች የማይቀርብ መሆኑ፡
- ገንዘቡን የላከው የመንግስት መ/ቤት እና ገንዘቡ የተላከለት አካል ኃላፊነትና ግዴታ የሚገልጽ የመግባቢያ ሰነድ ለአዲት ያልቀረበ መሆኑ፡
- በቅርስ ጥናትና ጥበቃ ኤጀንሲ የተላከው ገንዘብ ለተላከለት አካል ለመድረሱ በአብዛኛው የገቢ ደረሰኝ ያልቀረበ መሆኑ፤ እንዲሁም ለቅርስ እድሳት/ጥገና/ጥበቃ እና እንክብካቤ ወዘተ... አገልግሎት ወጪ የተደረገውን ሂሳብ የሚገልጹ የሂሳብ ሰነዶች ደጋፊ የክፍያ ማስረጃዎች የገቢና የወጪ ሂሳብ ሪፖርቶች ባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ለአዲት ስራ ሊያቀርብ አለመቻሉ፤
- በተለያዩ ክልሎች ዞንና ወረዳዎች ለሚገኙ ጥንታዊ ቅርሶች ጥገናና እድሳት ጥበቃና እንክብካቤ የተላከው ገንዘብ ለታቀደው ዓላማ ለመዋሉ በባለስልጣኑ የውስጥ አዲት እንደሚረጋገጥ ምላሽ የተሰጠ ቢሆንም የጎንደር ባህል ቱሪዝም የ2006 እና የ2007 ሂሳብ እና የአክሱም ከተማ ባህልና ቱሪዝም ጽ/ቤት ከ2006-2008 በጀት ዓመት የውስጥ አዲት ሪፖርት በስተቀር ለአዲት ያልቀረበ በመሆኑ

ለጥንታዊ ቅርሶች ጥገናና እድሳት ጥበቃና እንክብካቤ በባለስልጣን መስሪያ ቤቱ የተሳከው ገንዘብ ለታቀደለት ዓላማ መዋሉን ለማረጋገጥ የሚያስችል አጥጋቢ አሰራር ባለመኖሩና ሂሳቡም በዝርዝር ኦዲት ባለመደረጉ በጉዳዩ ላይ አስተያየታችንን መስጠት አልቻልንም፡፡

2.3 መመሪያ ሳይኖር የተፈጸመ ክፍያ

የፌዴራል መንግስት ሰራተኞች አዋጅ ቁጥር 515/1994 ክፍል 6 ተራ ቁጥር 1- 2 ባለስልጣን መ/ቤቱ የመንግስት ሰራተኞች ስልጠና ውጤታማ እንዲሆን ለማድረግ በአገር ውስጥና በውጭ ሀገር የሚሰለጥኑበትን ሁኔታ የሚመለከት ፖሊሲ አዘጋጅቶ ለሚኒስትሮች ምክር ቤት ያቀርባል ሲፈቀድም አፈጻጸሙን ይቆጣጠራል ይላል፡፡ ይሁን እንጂ ባለስልጣን መስሪያ ቤቱ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ባልፀደቀ የትምህርት እና ስልጠና መመሪያ በባህርዳር፣ በአዲግራት፣ በአሶሳ እና በላሊበላ ከተማ በተዘጋጀው ስልጠና የባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ሠራተኞች በአወያይነት እና በፅሁፍ አቅራቢነት ለተሣተፉበት በድምሩ ብር 75,000.00 የከፈለ መሆኑ ታውቋል፡፡

2.4 አላግባብ የተከፈለ የውሎ አበል

ሰኔ 2004 ዓ.ም የመንግስት ሠራተኞች የቀን ውሎ አበል መመሪያ ክፍል 2 አንቀጽ 5 ተራ ቁጥር 3 መስሪያ ቤቱ የምግብ ወይም የመኝታ አገልግሎት የሰጠ እንደሆነ የሰጠው አገልግሎት ሂሳብ በተፈቀደው ተመን መሰረት ከውሎ አበል ተቀናሽ መደረግ እንዳለበት ይገልጻል፡፡ ሆኖም በአክሱም፣ በአሶሳ፣ በላሊበላ እና በደብር ብርሃን ከተማ በተካሄደው ስልጠና ተሳታፊዎቹ የምሳ መስተንግዶ በባለስልጣን መስሪያ ቤቱ የቀረበላቸው ቢሆንም አለአግባብ የምሳ አበል ብር 34,479.50 የተከፈላቸው ሲሆን ባለፈው በጀት ዓመት ኦዲት ወቅት አስተያየት የተሰጠበት ቢሆንም እርምጃ ያልተወሰደበት መሆኑ ታውቋል፡፡

3. ተሰብሳቢ ሂሳብ

በፌዴራል መንግስት ሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 5/2003 ክፍል ሁለት አንቀጽ 8 ንዑስ አንቀጽ 4(ለ) መሰረት ለስራ ማስኬጃ የተሰጠ ቅድሚያ ክፍያ በሰባት ቀናት ውስጥ እንዲሁም በመመሪያ ቁጥር 4/2003 አንቀጽ 16 ንዑስ አንቀጽ መሰረት ደግሞ ለውሎ አበልና ለመጓጓዣ የተሰጠ ቅድሚያ ክፍያ ሰራተኛው ሥራውን አጠናቆ ከተመለሰ በኋላ በሰባት ቀናት ውስጥ መወራረድ እንዳለበት ያዛል። ይሁን እንጂ በሰኔ 30 ቀን 2009 ዓ.ም በተሰብሳቢ ሂሳብ ሪፖርት ከተመለከተው ብር 4,032,078.99 ውስጥ በሂሳብ መደብ 4201 ብር 19,122.00 ከ1 ዓመት ከ6 ወራት በላይ የቆየ ውዝፍ ያልተሰበሰበ ሂሳብ ተገኝቷል፡፡

4. ያልተሠራበት በጀት

የፌዴራል መንግስት የበጀት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 2/2003 ክፍል ሶስት አንቀጽ 12 ተራ ቁጥር አንድ ማንኛውም የመንግስት መስሪያ ቤት ለበጀት አመቱ የተፈቀደለትን የመደበኛ ሆነ የካፒታል በጀት አጠቃቀም በሚገባ መቆጣጠር እንዳለበት ይገልጻል፡፡ ሆኖም ለባለሥልጣን መስሪያ ቤቱ ከተደለደለው በጀት በዋና ዋና በጀት አርዕስቶች ከ10% በላይ

6200	የመደበኛ በጀት	11,407,298.15	
	የካፒታል በጀት	<u>5,643,230.80</u>	17,050,528.95
6300	የመደበኛ በጀት		<u>1,712,668.70</u>
	ድምር		<u>18,763,197.65</u>

በጠቅላላ ብር 18,763,197.65 ያልተሠራበት በጀት መገኘቱ ታውቋል፡፡

ከላይ በተመለከቱት ሁኔታዎች ጉልህነትና መሠረታዊነት ምክንያት የባለስልጣኑ የሂሳብ መግለጫዎች እስከ ሰኔ 30/2009 ዓ.ም ድረስ ያለውን የበጀት ዓመቱን የፋይናንስ አቋም እና የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ በኢትዮጵያ መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ እንዲሁም የሂሳብ አያያዝ ስርዓት መሰረት ትክክለኛ ገጽታ ያሳያሉ ብሎ አስተያየት መስጠት አልተቻለም፡፡

ሌሎች ጉዳዮች

ምንም እንኳን ከላይ የተሰጠውን የኦዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊደረግባቸው፣ እርምጃ ሊወሰድባቸውና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል፡፡

1. ንብረት አስተዳደር

1.1 አላቂና የቋሚ ንብረት

የፌዴራል መንግስት ንብረት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 9/2003 ክፍል 3 አንቀጽ 05 ንዑስ አንቀጽ 2 የአላቂ እና የቋሚ ንብረት ቆጠራ ተደርጎ ከመዝገብ ወጪ ቀሪ ጋር መመዛዘን እንዳለበት እንዲሁም በዚሁ መመሪያ ክፍል አራት አንቀጽ 09 ንዑስ አንቀጽ 1 (ሀ-መ) አገልግሎት የማይሰጡ ንብረቶች ተሰብስበው ስልጣን በተሰጠው የመንግስት አካል መወገድ እንደሚኖርባቸው ይገልጻል፡፡ ይሁን እንጂ የንብረት ሂሳብ ኦዲት ሲደረግ ቀጥሎ የተመለከተው ተገኝቷል፡፡

- የ2009 በጀት ዓመት የቋሚ እና የአላቂ ዕቃዎች ቆጠራ የተጠናቀቀ ቢሆንም የኦዲቱ ስራው እስከተጠናቀቀበት ድረስ የቆጠራው ውጤት የንብረት መቆጣጠሪያ መዝገብ ከሚያሳየው ከወጪ ቀሪ ጋር ስላልተመሳከረ ትክክለኛነቱ ያልተረጋገጠ መሆኑ ታውቋል፡፡
- በንብረት ክፍል ውስጥ አገልግሎት መስጠት የማይችሉ 22 ላፕቶፕ፣ 24 ዴስክቶፕ ኮምፒውተር፣ 16 ፕሪንተሮች፣ 28 የሴኩሪቲ ካሜራ፣ 53 ጎማዎች፣ 40 ዴጂታል ካሜራዎች እና ሌሎች ብዛት ያላቸው ልዩ ልዩ ንብረቶች በንብረት ክፍል ውስጥ ተከማችተው ተገኝተዋል፡፡

1.2 ተሸከርካሪ

በመንግስት ንብረት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 9/2003 ክፍል 2 አንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ 2(ሐ) በተመለከተው መሰረት የመንግስት ንብረት ኢኮኖሚያዊና ውጤታማ በሆነ መንገድ አገልግሎት እንዲሰጥ ተገቢው ጥገናና እንክብካቤ ሊደረግለት እንደሚገባ ተገልጿል፡፡ ይሁን እንጂ በባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ከሚገኙት ተሸከርካሪዎች ውስጥ የሰሌዳ ቁጥር 3-032 AID ፍሪላንድ ላንድሮቨር፣ የሰሌዳ ቁጥር 2-01993 እና ፔጆ ቶቶታ ላንድ ክሩዘር የባለቤትነት ደብተር የሌላቸው፣ በንብረትነት ያልተመዘገቡ እና አገልግሎት የማይሰጡ በተጨማሪም ቶቶታ ላንድ ክሩዘር የሰሌዳ ቁጥር ያልተለጠፈበት መሆኑ ታውቋል፡፡

1.3. የብሄራዊ ሙዚየም ጥበቃና እንክብካቤ

በመንግስት ንብረት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 9/2003 ክፍል 2 አንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ 2(ሐ) በተመለከተው መሰረት የመንግስት ንብረት ኢኮኖሚያዊና ውጤታማ በሆነ መንገድ አገልግሎት እንዲሰጥ ተገቢው ጥገናና እንክብካቤ ሊደረግለት እንደሚገባ ተገልጿል፡፡ ይሁን እንጂ በቅድመ ታሪክ አሪክኦሎጂ እና ፒሊዬኖቶሎጂ ክፍል ውስጥ የሚገኙት ቅርሶች የውሃ እና የሽንት ቤት ፍሳሽ እየተንጠባጠበባቸው መሆኑ፣ ከህንፃው እየተላጠ የሚወድቀው ፍርስራሽ የሚገኝ መሆኑ የኤክስሬይ ክፍል የነበረው በሽንት ቤቱ ፍሳሽ ምክንያት አገልግሎት የማይሰጥ መሆኑ፣ በተጨማሪም በዋናው የጎብኝዎች ሙዚየም የሚገኙት ቅርሶች የንጽህና ጉድለት የሚታይባቸውና በአቧራ የተሸፈኑ መሆናቸው በኦዲት ወቅት ታወቋል፡፡

የፌዴራል ዋና ኦዲተር መሥሪያ ቤት